

Др Борис Тучић,*

Доцент,

Факултет безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци,

Република Српска

Мр Радмила Драгишић,*

Докторанд,

Правни факултет Универзитета у Бањој Луци,

Република Српска

ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ РАД

DOI: 10.5937/zrpfm0-45518

UDK: 339.923:061.1](4)EU

UDK: 341.018(4-67EU)

Рад примљен: 15.07.2023.

Рад прихваћен: 27.09.2023.

ИНСТИТУТ УНАПРИЈЕЂЕНЕ САРАДЊЕ У ПРАВУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ – ОЧЕКИВАЊА И ПОСТИГНУТИ РЕЗУЛТАТИ –

Апстракт: У овом раду се примјеном аналитичких и синтетичких метода, при чему у оквиру њих средишње мјесто заузимају анализа садржаја и историјско-компаративна анализа, истражује институт унапријеђене сарадње, као облик диференциране интеграције. Посебан акценат ставља се на његово уређење посредством одредаба оснивачких уговора Европске уније. Након анализе уговорних одредби и кратког прегледа извора права, донесених у оквиру унапријеђене сарадње у одређеним областима међународног приватног права и ради формирања Канцеларије европског тужиоца, доноси се закључак о томе да ли је институт унапријеђене сарадње оправдао своју уговорно одређену улогу те да ли он може представљати изазов по јединствен и логички повезан правни поредак европске организације.

Кључне ријечи: Европска унија, диференцирана интеграција, унапријеђена сарадња, правни поредак, међународно приватно право, Канцеларија европског тужиоца.

---

* boris.tucic@fbn.unibl.org

* r.dragisic@rsz.vladars.net, strbacr73@gmail.com

1. Увод

Флексибилна је она интеграција у којој учествују само неки а не и сви чланови ширег интегративног оквира, при чему се издваја неколико њених различитих модалитета, као што су нова, алтернативна, нередовна, те диференцирана интеграција. Нова интеграција се реализује изван институционалне структуре Уније и у областима изван њене надлежности; алтернативна интеграција садржи области из надлежности Уније и реализује се изван њене институционалне структуре; нередовна интеграција се реализује уз помоћ институција европске организације али у областима које јој уговорно не припадају у надлежност; диференцирана интеграција се реализује у оквиру неке од политика Уније уз употребу њене институционалне структуре (Groenendijk, 2011: 2–3).

Базу флексибилне интеграције представљао је концепт „Европе у двије или више брзина“, „европског језгра и периферије“, „Европе цикличних кругова“ или „Европе *à la carte*“ (Stahl, 2021). Наиме, флексибилна интеграција је била у служби реализације интеграције у сфери тачно одређених питања око којих државе чланице нису заузимале исте ставове (изузеће од учешћа појединих држава чланица у сарадњи у области правосуђа и унутрашњих послова, изузеће од примјене Европске социјалне повеље, асиметрично учешће у монетарној унији итд.) (Böttner, 2021: 257–278).

Најпроминентнији примјер диференциране интеграције представља институт унапријеђене сарадње (*enhanced cooperation*), као резултат њемачко-француске иницијативе оличене у настојању да се створи шири оквир за реализацију интеграционог процеса. Институт је до сада кориштен за доношење дијела прописа из области међународног приватног права те прописа којим је формирана Канцеларија европског јавног тужиоца. Тренутно су то једини примјери у кориштењу унапријеђене сарадње. Наиме, постоји иницијатива да се и област заједничког система пореза на финансијске трансакције (ФТТ) уреди доношењем прописа уз употребу унапријеђене сарадње о чему се афирмативно изјаснио и Суд правде у случају *United Kingdom v Council*¹, одбивши тужбене захтјеве Уједињеног краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске које је, између осталог, указивало на повреду обичајног међународног права због наводног одобравања ФТТ са екстериторијалним дејствима (Vella & Yevgenyeva, 2013: 111–260; Schmidt, 2020). Поједини аутори су сматрали да би се унапријеђена сарадња могла користити и за доношење прописа у домену рјешавања избјегличке кризе, иако су свјесни да спорост у реализацији те сарадње ипак не погодује њеној употреби у ту сврху (Kreiling & Pariser, 2015).

---

¹ Court of Justice of the European Union. Case C-209/13 *United Kingdom v Council*. ECLI:EU:C:2014:283.

У наставку анализирамо и упоређујемо одредбе оснивачких уговора и дајемо преглед извора права донесених у оквиру унапријеђене сарадње у одређеним областима међународног приватног права и ради формирања Канцеларије европског тужиоца, након чега доносимо закључна разматрања о оправданости уговорно одређене улоге института унапријеђене сарадње, као о томе да ли овај институт представља изазов по јединствен и логички повезан правни поредак европске организације.

2. Уговор из Амстердама

Правна основа института ближе сарадње била је садржана у новом Наслову VII амстердамског Уговора о Европској унији, док су се одређена рјешења могла идентификовати и у неким другим његовим одредбама, те одредбама Уговора о Европској заједници. Уговор о Европској унији је, кроз чл. 43 до 45, утврдио опште услове употребе ближе сарадње од стране држава чланица. Чланом 43 Уговора, државама чланицама које се определијеле да успоставе ближу сарадњу о одређеном питању дата је могућност да у том правцу користе органе и процедуре предвиђене Уговором о Европској унији, односно Уговором о Европској заједници, уз изричито поштивање одређених захтјева и принципа. Ближа сарадња је морала бити у складу са циљевима Уније, утврђена је обавеза поштивања јединственог институционалног оквира Уније при њеној реализацији те је наглашена обавеза стриктног вођења рачуна о поштивању основних начела етаблираних у уговорима. Државе чланице су институт ближе сарадње могле користити искључиво као крајње средство (*last resort*), а што значи само уколико уговорни циљеви не могу бити остварени примјеном процедура које су уговорним одредбама предвиђене. За реализацију ближе сарадње било је неопходно учешће бар половине држава чланица, те она није могла задрати у правне тековине организације или заједничке мјере усвојене у циљу имплементације уговорâ. Такође, ни на који начин није могла утицати на надлежности и интересе оних чланица које не учествују у конкретној ближој сарадњи. У складу са принципом отворености, свим чланицама је морала бити остављена могућност накнадног укључења у текућу ближу сарадњу, уз услов уважавања рјешења из почетне одлуке којом је сарадња започета и свих мјера које су на основу ње донесене. У области полицијске и правосудне сарадње, зависно од тога да ли је било ријечи о питањима грађанског или кривично-правног карактера, ближа сарадња морала је уважавати специфична рјешења из члана 11 Уговора о Европској заједници, односно члана 40 Уговора о Европској унији, те ју је морао одобрити Савјет. Амстердамском ревизијом уговорâ грађанско-

правна област је, како се до Лисабона говорило, „комунитаризована“², односно премјештена из Уговора о Европској унији у Уговор о Европској заједници (из трећег у први „стуб“), чиме су ова питања, уз уважавање дефинисаног транзиционог периода, подведена под специфичан, комунитарни режим интеграције и сарадње какав се примјењивао у оквиру Заједнице. С друге стране, полицијска и правосудна сарадња у кривичним стварима задржана је у Уговору о Европској унији, односно и даље је била доминантно утемељена на принципима и механизмима међувладине сарадње.

Средишња легислативна улога је припадала Савјету, који је на приједлог Комисије одлуке о ближој сарадњи доносио по принципу једногласности или квалификованом већином, зависно од конкретних уговорних рјешења везаних за питање на које се та сарадња односила. Једногласност у Савјету се захтијевала искључиво од држава чланица на које се одлука о ближој сарадњи односи, док је одлучивање квалификованом већином подразумијевало примјену тада важеће дистрибуције одређеног броја пондерисаних гласова по државама чланицама. Тај принцип пондерације је укинут измјенама и допунама оснивачких аката у Лисабону. Све државе чланице су могле учествовати у расправи у Савјету, али су одлуку о ближој сарадњи, као и за њу везане мјере, доносиле искључиво државе које су у ближој сарадњи учествовале. Оне чланице које нису учествовале у ближој сарадњи, требало је да се суздрже од дјеловања којим би се ближа сарадња могла омести.

Члан 40 Уговора о Европској унији и члан 11 Уговора о Европској заједници заслуживали су нарочиту пажњу. Чланом 40 Уговора о Европској унији омогућена је и дефинисани су услови примјене ближе сарадње у оквиру измијењеног Наслова VI Уговора, односно у области Полицијске и правосудне сарадње у кривичним стварима. Уз обавезну функционалну поставку да треба да се допринесе успостављању Европске уније као простора „Слободе, безбједности и правде“, примјена института ближе сарадње према наведеном члану Уговора о Европској унији захтијевала је, прије свега, заштиту уговорно дефинисаних надлежности Европске заједнице. То значи да је Уговор о Европској заједници, условно речено, третиран као *lex specialis* у односу на Уговор о Европској унији.

Важно је указати на моменат који се тиче надлежности Суда правде Европске уније. Било је предвиђено да одредбе Уговора о Европској заједници којима је била детерминисана надлежност Суда важе и по

---

2 Употребна вриједност термина “комунитаризација” се временом изгубила и његов је садржински супстрат лисабонским уговорним рјешењима преузео термин “европеизација”.

питању примјене института ближе сарадње у области Полицијске и правосудне сарадње у кривичним стварима, али искључиво у корелацији са тачкама 1, 2 и 3 члана 40 Уговора о Европској унији. То значи да је задатак Суда правде био искључиво процесно-правног карактера, односно да брине о поштивању процедуре дефинисане наведеним тачкама члана 40 Уговора. У складу са тачком 5 наведеног члана, тековине Шенгена, које су у Амстердаму такође инкорпорисане у оснивачки акт, биле су изузете из досега института ближе сарадње.

Чланом 11 Уговора о Европској заједници, примјена ближе сарадње била је искључена из домена питања која су спадала у искључиву надлежност Заједнице, као и из материје грађанства Европске уније, етаблираном у правном поретку европске организације у Мастрихту. Према том члану, примјена ближе сарадње није смјела имати за посљедицу задирање у основе заједничких политика Европске заједнице нити у активности и програме који се заједнички проводе и није смјела производити било какво дискриминирајуће дејство, укључујући и оно на основу држављанства, нити стварати дискриминацију или ограничење трговине између држава чланица или нарушавати услове конкуренције између њих. Одлуку о успостављању ближе сарадње доносио је Савјет квалификованом већином, на приједлог Европске комисије, те уз консултовање Европског парламента. Остале одредбе процесног карактера биле су идентичне онима из члана 40 Уговора о Европској унији.

3. Уговор из Нице

Ревизијом оснивачких аката у Ници учињене су значајне измјене у домену института ближе сарадње, што и није представљало велико изненађење, узимајући у обзир да након ступања Уговора из Амстердама на снагу, прије свега због ригидне процедуре која је била предвиђена за њену активацију, није био забиљежан нити један случај њене практичне примјене. Поред тога, у процесу институционалне припреме организације за пријем у чланство земаља Средње и Источне Европе и Медитерана, те одређених бојазни од импликација тог проширења по интеграциони процес које су испољавале неке од „старих“ држава чланица, одговарајућа модификација института ближе сарадње била је сасвим очекивана и природна. Као средство очувања интегративне динамике, ближа сарадња се могла користити искључиво као крајње средство (*last resort*) (Lamping, 2013; Smit, 2015), односно, уколико уговорни циљеви не могу бити остварени примјеном одговарајућих процедура које су уговорним одредбама предвиђене.

Прва и вјероватно најмање значајна измјена коју доноси Уговор из Нице била је номиналног карактера, у смислу да је амстердамска ближа сарадња (*closer cooperation*) новим уговорним рјешењима прерасла у „унапријеђену сарадњу“ (*enhanced cooperation*) и то име је задржала до данас. Далеко значајније су биле измјене по питању предвиђених услова и процедуре за њену активацију и примјену, која је у Ници, бар формално, учињена нешто флексибилнијом. Значајан новитет је представљало и проширење оквира примјене института унапријеђене сарадње и на питања из домена Заједничке спољне и безбједносне политике (*Common Foreign and Security Policy – CFSP*).

Измјењеним и нешто садржајно обогаченијим чланом 43 Уговора о Европској унији у оквиру Поглавља VII, као општим правним основом примјене института унапријеђене сарадње, истакнуто је да примјена унапријеђене сарадње мора бити усмјерена ка унапређењу циљева Уније, али и Заједнице, те у функцији очувања њених интереса и јачања интеграционог процеса.

Примјена унапријеђене сарадње мора у потпуности уважавати уговорна рјешења и јединствени институционални оквир Европске уније. За разлику од амстердамске терминологије, по којој примјена унапријеђене сарадње није смјела „задирати“ у *acquis communautaire*, у Ници је кориштена нешто блажа формулација, те је одређено да унапријеђена сарадња мора „поштовати“ *acquis*, као и мјере које се доносе на основу других уговорних одредби. И овдје је истакнуто да се унапријеђена сарадња спроводи искључиво у оквиру уговорно дефинисаних надлежности Уније или Европске заједнице, изузимајући питања која спадају у искључиву надлежност Заједнице. То је значило да се институт унапријеђене сарадње није могао користити у правцу проширења надлежности европске организације.

Приликом примјене унапријеђене сарадње морало се водити рачуна о њеним евентуално негативним импликацијама по унутрашње тржиште Европске уније, али и, што је представљало садржински новитет, њену економску и социјалну кохезију. Како је било истакнуто и у амстердамској верзији, додуше у Уговору о Европској заједници, примјеном овог института нису се смјеле стварати баријере или дискриминација у трговини између држава чланица, као ни нарушавати конкуренција међу њима. Умјесто амстердамским рјешењима предвиђене половине држава чланица као учесница у унапријеђеној сарадњи, у Ници је тај број сведен на осам, што је, у перспективи очекиваног проширења Уније, отприлике одговарало једној трећини њених чланица. С друге стране, државе које учествују у

унапријеђеној сарадњи морале су уважавати права чланица које су се определили да у конкретной унапријеђеној сарадњи не учествују. И овдје је била предвиђена изузетост примјене института унапријеђене сарадње у односу на одредбе Протокола о укључивању тзв. шенгенског *acquis*-а у оквиру Европске уније, те, у складу са принципом отворености, могућност свих заинтересованих држава чланица да се у ту започету унапријеђену сарадњу накнадно укључе. И не само то, новим ставом б) члана 43 Уговора, државе које се придруже унапријеђеној сарадњи и Европска комисија обавезују се да што већи број држава „охрабре“ да се придруже текућој примјени тог института. Новим ставом а) истог члана евентуална примјена института квалификована је као „последње средство“ (*last resort*). Такође, измијењеним чланом 44 Уговора о Европској унији елиминисана је могућност да држава чланица, позивајући се на битне националне политике, како је то било одређено у Уговору из Амстердама, блокира доношење одлуке о покретању унапријеђене сарадње.

Савјет и Комисија обавезани су да воде рачуна о конзистентности активности које се предузимају у оквиру примјене института унапријеђене сарадње, као и о њиховој усаглашености са политикама Уније и Заједнице. Финансијске трошкове примјене унапријеђене сарадње, изузев оних административне природе, као и у амстердамској верзији, сносиле су државе које у конкретной унапријеђеној сарадњи учествују, сем у случају да Савјет једногласно не одлучи другачије. Новитет је представљало то што је Савјет у овом случају био обавезан и да консултује Европски парламент.

У складу са наведеним измјенама опште основе за примјену института из Наслова VII Уговора о Европској унији, и друге уговорне одредбе, у којима су се могле идентификовати спецификованије основе за његову примјену, претрпјеле су одређене модификације. У оквиру Полицијске и правосудне сарадње у кривичним стварима, вјероватно најзначајнија измјена у правцу стварања флексибилнијег оквира примјене овог института односила се на чињеницу да право предлагања одлуке о унапријеђеној сарадњи није више, како је то било предвиђено Уговором из Амстердама, представљало дискреционо право Европске комисије, већ је оно било дато и државама чланицама.

Према измијењеном и допуњеном члану 40 из Наслова VI Уговора, државе које желе успоставити унапријеђену сарадњу по неком од питања из ове области обраћале су се Европској комисији, која се потом, у форми званичног приједлога, обраћала Савјету. У случају да Европска комисија из одређеног разлога одбије да према Савјету упути формални приједлог за покретање унапријеђене сарадње, о томе је морала обавијестити

заинтересоване државе чланице, којима је, потом, остављена могућност да се самостално обрате Савјету са одговарајућом иницијативом да им се предвиђена унапријеђена сарадња и одобри. Савјет је одлуку о одобравању унапријеђене сарадње, било на приједлог Комисије, било на иницијативу најмање осам држава чланица, те након консултовања Европског парламента, доносио квалификованом већином.

За разлику од нових рјешења из члана 43 Уговора, овдје је остављена могућност да нека од држава чланица затражи да се поступак одлучивања пренесе на Европски савјет, који би засједао у форми Савјета на нивоу шефова држава и влада, те одлуку такође доносио квалификованом већином односно пондерацијом гласова, а не више једногласно, како је било предвиђено Уговором из Амстердама. Остале одредбе из Наслова VI Уговора о Европској унији из Нице, у којима се упућивало на примјену института унапријеђене сарадње, углавном су остале непромијењене у односу на рјешења из Амстердама.

Када је ријеч о члану 11 Уговора о Европској заједници, најзначајнији новитет који је донијела ревизија уговорâ у Ници односила се, у складу са тадашњим трендовима, на јачање позиције Европског парламента. Наиме, уколико је предмет потенцијалне унапријеђене сарадње било питање по којем је Савјет, у складу са уговорним рјешењима, одлучивао по процедури из тадашњег члана 251 Уговора о Европској заједници (тзв. поступак саодлучивања), био је дужан да обезбиједи сагласност Европског парламента. У осталим случајевима, та обавеза се завршавала на нивоу консултовања тог јединог непосредно изабраног тијела Европске уније.

Могућност употребе института унапријеђене сарадње измјенама и допунама оснивачких аката у Ници проширена је и на област *CFSP* (Наслов V Уговора о Европској унији). Према новом члану 27 Уговора о Европској унији, унапријеђена сарадња у овој области морала је служити очувању вриједности и интереса Уније у цјелини на међународној сцени, те уважавати принципе, циљеве, опште смјернице, конзистентност *CFSP* и одлуке које су донијете у оквиру ње. Поред тога, она је морала уважавати спољна овлаштења којима је располагала Европска заједница, те водити рачуна о јединству свих спољних политика и активности Уније на међународном плану. Ограничавајући моменат у примјени унапријеђене сарадње у овој области био је дефинисан и чланом 27б), којим је било предвиђено да се овај институт могао употријебити искључиво у правцу провођења усвојених заједничких акција или заједничких ставова, као врсте правних инструмената који су усвајани у оквиру овог наслова Уговора о Европској унији, с тим што су изван домета примјене института

остала питања војног или одбрамбеног карактера. Државе чланице које су жељеле покренути унапријеђену сарадњу о томе су обавјештавале Савјет, који је захтјев просљеђивао Европској комисији, те о томе упознавао и Европски парламент. Након што би запримио мишљење Европске комисије о усклађености предложене унапријеђене сарадње са политикама Уније, Савјет би одлуку доносио у складу са чланом 23(2) Уговора о Европској унији, водећи при томе рачуна и о рјешењима садржаним у чл. 43, 44 и 45 истог уговорног акта. Генерални секретар Савјета, који је од Амстердама до Лисабона вршио функцију Високог представника за спољну политику и безбједност, уважавајући надлежност предсједавајућег Савјета, односно Европске комисије, био је дужан да Европски парламент и све чланице у оквиру Савјета редовно извјештава о провођењу унапријеђене сарадње у области ЦФСП. Поступак накнадног укључивања у постојећу унапријеђену сарадњу подразумијевао је подношење захтјева Савјету, те обавјештавање Европске комисије. На основу мишљења Европске комисије, којег је ова била дужна доставити у року од четири мјесеца, Савјет је доносио одлуку о прихватању захтјева или пак о посебним аранжманима унапријеђене сарадње, уколико је то било неопходно. У случају да квалификованом већином одбије захтјев заинтересоване државе, Савјет је био у обавези да своју одлуку детаљно образложи, те да дефинише рок у којем би захтјев могао бити поново разматран. У складу са његовом тада минорном улогом у области ЦФСП, функција Европског парламента у поступку одобравања унапријеђене сарадње у овом домену била је готово непостојећа, изузимајући поменуту обавезу Генералног секретара Савјета, у функцији Високог представника, да Европски парламент редовно информише о реализацији унапријеђене сарадње.

4. Уговор из Лисабона

Уговор из Лисабона³ донио је значајне измјене у правној и институционалној организацији Европске уније, међу којима је свакако најзначајнија она која се односи на престанак самосталне егзистенције Европске заједнице и њено „утапање“ у реформисану „депиларизовану“ Унију. Уклањањем стубовне структуре Уније, нестала је и диференцираност полицијске и правосудне сарадње на грађански и кривично-правни дио, те њихова релативно самостална егзистенција у засебним уговорним актима (Piris, 2010).

---

3 Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union [2010] OJ C 83/01.

Примјена института унапријеђене сарадње је у Уговору из Лисабона уређена у Глави IV, односно члану 20 Уговора о Европској унији (УЕУ). Спецификованије одредбе посвећене институту смјештене су у Главу III, односно чл. 326 до 334 Уговора о функционисању Европске уније (УФЕУ). Релевантним одредбама Уговора из Лисабона примјена института унапријеђене сарадње учињена је још флексибилнијом, мада су бројни услови предвиђени уговорима из Амстердама и Нице, додуше донекле преформулисани, и даље присутни. Тако је у члану 20 УЕУ задржана одредба о томе да она треба да допринесе јачању циљева Уније, штити њене интересе, те доприноси јачању европског интеграционог процеса. У члану 326 УФЕУ задржана је формулација о унапријеђеној сарадњи као крајњем средству, као и јасно упозорење да се њом ни на који начин не смије подривати унутрашње тржиште, економска, социјална и територијална кохезија организације, те нарушавати конкуренција између држава чланица. Због још увијек присутних прилично комплексних услова за примјену унапријеђене сарадње, тај институт су поједини аутори називали „Пепељугом“ диференциране интеграције (Peers, 2017: 76–91).

И према лисабонским рјешењима унапријеђена сарадња мора бити реализована у складу са политикама Уније и њеним правним поретком, мада одлуке које се усвајају у оквиру започете унапријеђене сарадње не представљају саставни дио *acquis*-а ЕУ. Државе учеснице у унапријеђеној сарадњи уредбе које су у оквиру ње донесене не транспонују у национална права, већ се те уредбе непосредно примјењују и непосредно дјелују у тим државама чланицама. Када је ријеч о државама које се налазе у процесу приступања Унији, оне нису обавезане да у тој фази изврше правну транспозицију предметних правних аката у свој правни систем, већ тек након евентуалног укључивања у конкретну унапријеђену сарадњу након реализације чланства.

Као и у ранијим уговорним рјешењима, и овдје је предвиђено да се унапријеђена сарадња не може проводити у областима које су у искључивој надлежности Уније, с тим што је Уговор из Лисабона понудио јаснију и систематизованију класификацију и енумерацију надлежности којима Унија располаже у појединим областима заједничког дјеловања (Craig, 2010: 437–443). Унапријеђеном сарадњом не могу се производити негативне посљедице по овлаштења, права и обавезе држава чланица које у унапријеђеној сарадњи не учествују, као што су и одлуке и мјере које се доносе у оквиру процеса обавезујуће искључиво за државе које у њему учествују.

Што се формулације којом је утврђен минималан број држава чланица који је неопходан за примјену унапријеђене сарадње тиче, за разлику од рјешења из Нице од минимално осам држава чланица, према лисабонском рјешењу тај број је помјерен на девет.

Уговор из Лисабона је пратио општи тренд јачања позиције Европског парламента. Тако је према рјешењима члана 20 важећег Уговора о Европској уније као опште правило предвиђено да Савјет одлуку о покретању унапријеђене сарадње не може донијети без сагласности Парламента, у складу са редовном процедуром одлучивања. Наравно, и Уговор из Лисабона инсистира на принципу отворености унапријеђене сарадње за све државе чланице које у овакав ангажман желе да се укључе, о чему одлуку доноси Савјет на основу мишљења Европске комисије. У случају да Комисија да негативно мишљење о захтјеву за укључивање у постојећу унапријеђену сарадњу, односно уколико сматра да за укључивање конкретне државе нису створени услови, она дефинише конкретне мјере које морају бити реализоване како би захтијевани услови били испуњени, као и рок за њихову реализацију. Истеком предвиђеног рока, Комисија је дужна да захтјев за укључивањем у унапријеђену сарадњу поново размотри, а уколико оцијени да и даље не постоје услови за проширење унапријеђене сарадње, држави апликанту је омогућено да захтјев директно достави Савјету, који потом о захтјеву одлучује, укључујући и усвајање прелазних мјера и аранжмана.

По правилу, Савјет, на приједлог Европске комисије, одлуку о унапријеђеној сарадњи, у већини случајева, доноси квалификованом већином, која се по рјешењима Уговора из Лисабона базира на дуалном критеријуму захтјеваног броја држава чланица и одговарајућег броја становника, односно грађана Уније који је рефлектован кроз дате државе. Међутим, у циљу олакшавања реализације унапријеђене сарадње, предвиђена је и могућност кориштења тзв. пасарела, односно преинаке предвиђеног начина одлучивања од стране Савјета. На примјер, када се ради о питањима која од Савјета траже једногласност при одлучивању, Савјет једногласно може донијети процесну одлуку да мериторну одлуку у оквиру унапријеђене сарадње донесе квалификованом већином. Иначе, као и код ранијих уговорних рјешења, остављена је могућност свим чланицама у оквиру Савјета да учествују у расправи, али одлуку о унапријеђеној сарадњи доносе искључиво државе које су предметном одлуком и обухваћене.

У области *CFSP*, институт унапријеђене сарадње је проширен на све њене компоненте, укључујући и војно-безбједносна питања. Позиција Европског парламента је, и поред генералног јачања његових надлежности

на нивоу Уније у цјелини, у овом домену и даље секундарног карактера. Централно мишљење о усклађености предложене унапријеђене сарадње са *CFSP* даје Високи представник за спољну политику, чија је позиција у институционалном систему рјешењима Уговора из Лисабона такође ојачана. Европска комисија даје мишљење о усклађености приједлога са осталим политикама Уније, а примарно са њеним другим спољним активностима, које не спадају у домен *CFSP*. Европском парламенту се захтјев за покретањем унапријеђене сарадње само доставља на знање, али он нема формалну улогу у процедури њеног одобравања. Битно је нагласити да и према рјешењима Уговора из Лисабона, Савјет одлуку о унапријеђеној сарадњи у области *CFSP* по правилу доноси једногласно, с тим што је и овдје остављена могућност кориштења тзв. пасарела, изузев по питањима војног и одбрамбеног карактера. У случају захтјева одређене државе за укључивање у постојећу сарадњу у овој области, кључно мишљење даје Високи представник за спољну политику, а Савјет, односно државе које већ учествују у предметној унапријеђеној сарадњи, по правилу одлуку доносе једногласно (Böttner, 2021: 306–329).

5. „Европеизација“ норми међународног приватног права примјеном института унапријеђене сарадње

Под утицајем економских, социјалних, мигрантских и других фактора, државе чланице су релативно рано прилично велики број питања из домена међународног приватног права заједнички регулисале на равни Европске уније, попут стечајног поступка; надлежности, признања и извршења пресуда у грађанским и трговачким стварима; сарадње између судова у прибављању доказа у грађанским и трговачким стварима; надлежности, признања и извршења пресуда у брачним стварима и стварима родитељске одговорности; стварања Европског извршног налога за неоспорене захтјеве; мјеродавног права за вануговорне обавезе; установљења европског поступка у споровима мале вриједности; достављања судских и вансудских докумената у грађанским и трговачким стварима; мјеродавног права за уговорне обавезе или пак надлежности, мјеродавног права, признања и извршења пресуда и сарадње у материји која се односи на обавезе издржавања.

Прва фаза заједничког регулисања питања из домена међународног приватног права на равни организације била је конвенцијског карактера да би, након стварања неопходних уговорних предуслова, ослањајући се на рјешења из општих уговорних одредаба у области „Слободе, безбједности и правде“, односно, конкренције, „Полицијске и правосудне сарадње у

грађанским стварима“, регулација ових питања била реализована у комунитарном правном режиму и уз помоћ специфичних правних инструмената. Наравно, одређене су државе чланице (Уједињено Краљевство, Ирска, Данска, на примјер) исказале суздржаност у процесима израде и усвајања секундарних извора права којима су регулисана наведена питања међународно приватно правног карактера, одбијајући да учествују у сарадњи која се реализовала на основу некадашњег Наслова ИВ амстердамске верзије Уговора о Европској заједници. Истовјетан су став манифестовале и након ступања Уговора из Лисабона на снагу. У одсуству општег одређења да се поједина питања из области међународног приватног права регулишу на нивоу Уније на јединствен начин, државе чланице које су тежиле вишем степену интеграције излаз су проназиле у институту унапријеђене сарадње, који су од краја 2010. године користиле за доношење неколико секундарних извора права.

Први случај успешне имплементације института унапријеђене сарадње који је реализован годину дана од ступања на снагу Уговора из Лисабона представља *Уредба Савјета (ЕУ) 1259/2010* од 20. децембра 2010. године о спровођењу унапријеђене сарадње у подручју права мјеродавног за развод брака и законску раставу⁴ (Van Calster, 2016: 208). До њеног ступања на снагу 20 држава чланица европске организације одређивало је своје мјеродавно право за то питање према повезници држављанства или редовног боравишта, док је седам држава чланица примјењивало право суда односно домаће право. Због те различитости, али и због сложености развода (и растава) бракова са међународним елементом и већих финансијских средстава која се изискују у односу на развод брака без тог елемента, Комисија је подржала опцију да се кроз уједначавање колизионих правила пронађе заједничко рјешење које би примарно омогућило избор мјеродавног права. Без обзира на позитиван став Комисије, није постојала сагласност свих држава чланица да се то учини у оквирима редовних институционалних и правних процедура. За уређивање предметне материје на европској равни иницијално се залагало десет држава чланица, а данас се *Уредба* примјењује у 17 држава чланица⁵ (Malíř, 2019:104).

---

4 Council Regulation (EU) No 1259/2010 of 20 December 2010 implementing enhanced cooperation in the area of the law applicable to divorce and legal separation, OJ L 343, 29. 12. 2010, 10–16.

5 Белгији, Бугарској, Естонији, Њемачкој, Грчкој, Шпанији, Француској, Италији, Летонији, Литванији, Луксембургу, Мађарској, Малти, Аустрији, Португалу, Румунији и Словенији.

Други случај имплементације института улиједио је готово шест година након доношења Уредбе Савјета (ЕУ) 1259/2010. Наиме, 24. јуна 2016. године донесена је *Уредба Савјета (ЕУ) 2016/1103* о спровођењу унапријеђене сарадње у подручју надлежности, мјеродавног права, те признавања и извршења одлука у стварима брачноимовинских режима и у примјени је од 29. јануара 2019. године⁶. Примјењује се на све грађанскоправне аспекте брачноимовинских режима, како свакодневно управљање брачном имовином, тако и њену ликвидацију, у случају развода или смрти једног брачног партнера. Овај извор права чини повезницу са двије уредбе које су на равни Уније донесене у претходном периоду у оквиру редовног поступка. Ријеч је о *Уредби (ЕУ) 650/2012 Европског парламента и Савјета о надлежности, мјеродавном праву, признавању и извршењу одлука и прихватању и извршавању јавних исправа у насљедним стварима и о успостављању Европске потврде о насљеђивању*⁷ и *Уредби (ЕЗ) 2201/2003 о надлежности, признавању и извршењу судских одлука у брачним споровима и у стварима повезаним са родитељском одговорношћу, којом се ставља ван снаге Уредба (ЕЗ) 1347/2000*⁸. На тај начин се употребом института унапријеђене сарадње дјелује у правцу очувања јединствености правног поретка Уније кроз остваривање комплементарности правних извора.

Повећана мобилност парова из различитих држава чланица који живе изван своје матичне државе или имају имовину у више од једне државе чланице определијиле су државе учеснице унапријеђене сарадње на доношење и *Уредбе Савјета (ЕУ) 2016/1104* од 24. јуна 2016. године о спровођењу унапријеђене сарадње у подручју надлежности, мјеродавног права те признавања и извршења одлука у стварима имовинских посљедица регистрованих партнерстава⁹, која је такође у примјени од 29. јануара 2019. године. Донесена је како би се отклониле правне потешкоће до којих долази при свакодневном управљању имовином парова који живе

6 Council Regulation (EU) 2016/1103 of 24 June 2016 implementing enhanced cooperation in the area of jurisdiction, applicable law and the recognition and enforcement of decisions in matters of matrimonial property regimes, OJ L 183, 8. 7. 2016, 1–29.

7 Regulation (EU) No 650/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession, OJ L 201, 27. 7. 2012, 107–134.

8 Council Regulation (EC) No 2201/2003 of 27 November 2003 concerning jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in matrimonial matters and the matters of parental responsibility, repealing Regulation (EC) No 1347/2000, OJ L 338, 23. 12. 2003, 1–29.

9 Council Regulation (EU) 2016/1104 of 24 June 2016 implementing enhanced cooperation in the area of jurisdiction, applicable law and the recognition and enforcement of decisions in matters of the property consequences of registered partnerships, OJ L 183, 8. 7. 2016, 30–56.

у регистрованој заједници, као и у вези са њеном подјелом уколико се парови раздвоје или један од њих умре. Ова уредба и *Уредба Савјета (ЕУ) 2016/1103* данас се примјењују у 18 држава чланица Европске уније.¹⁰

У сврху стварања јединствене патентне заштите на равни Уније, 17. децембра 2012. године донесена је *Уредба (ЕУ) 1257/2012* Европског парламента и Савјета¹¹. Томе је погодовала околност да је одређенију правну основу за стварање европског права интелектуалне својине представио Уговор из Лисабона јер је у члану 118(1) УФЕУ прописано да мјере за креирање европског права интелектуалне својине треба да установе Европски парламент и Савјет, у складу са редовном законодавном процедуром. У Уредби (ЕУ) 1257/2012 је, између осталог, утврђена и потреба за формирањем Јединственог суда за патенте надлежног да поступа у предметима који се односе на европски патент са јединственим дејством те капацитетом да представља спону у осигурању правилне заштите патента и стуб конзистентности судске праксе у том смислу (Tilmann & Plassmann, 2018). У овој унапријеђеној сарадњи учествује 25 држава чланица Уније (Teran & Vinti, 2022).¹² У функцији суплементa Уредби (ЕУ) 1257/2012, у посебној законодавној процедури са сврхом да се омогући да поступци превођења буду што једноставнији и исплативији, да су у служби правне сигурности и да стимулишу иновације те буду од користи малим и средњим предузећима донесена је и *Уредба Савјета (ЕУ) 1260/2012* о спровођењу унапријеђене сарадње у подручју стварања јединствене патентне заштите у погледу примјењивих аранжмана превођења¹³, у којој учествује једнак број држава чланица као и код Уредбе (ЕУ) 1257/2012.

---

10 Аустрији, Белгији, Бугарској, Хрватској, Кипру, Чешкој, Финској, Француској, Њемачкој, Грчкој, Италији, Луксембургу, Малти, Холандији, Португалу, Словенији, Шпанији и Шведској.

11 Regulation (EU) No 1257/2012 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection, OJ L 361 of 31 December 2012.

12 Белгија, Бугарска, Чешка, Данска, Њемачка, Естонија, Ирска, Италија, Грчка, Француска, Кипар, Летонија, Литванија, Луксембург, Мађарска, Малта, Холандија, Аустрија, Пољска, Португал, Румунија, Словенија, Словачка, Финска и Шведска.

13 Council Regulation (EU) No 1260/2012 of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection with regard to the applicable translation arrangements, OJ L 361, 31. 12. 2012, 89–92.

6. Формирање Канцеларије европског јавног тужиоца примјеном института унапријеђене сарадње

Институт унапријеђене сарадње 22 државе чланице су употребијеле ради формирања независног тијела ЕУ одговорног за истраге, кривични прогон и подизање оптужница за кривична дјела којима се наноси штета финансијским интересима Европске уније. Наиме, 12. октобра 2017. године донесена је Уредба Савјета (ЕУ) 2017/1939 о провођењу унапријеђене сарадње у вези са оснивањем Канцеларије европског јавног тужиоца (ЕРПО)¹⁴, у којој учествује 20 држава чланица¹⁵.

Овим извором права предвиђа се систем подијељене надлежности између ЕРПО-а и националних тијела у сузбијању кривичних дјела која утичу на финансијске интересе Уније (Herrnfeld, 2019: 123–131). ЕРПО дјелује као недјељиво тијело Уније чији се централни ниво састоји се од главног европског тужиоца, који руководи ЕРПО-ом као цјелином и колегијумом европских тужилаца, сталних савјета и европских тужилаца. Децентрализовани ниво састоји се од делегираних европских тужилаца са сједиштем у државама чланицама.

У члану 120 ЕРПО Уредбе одређено је да она ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у Службеном гласнику Европске уније (20. новембра 2017. године) и да ЕРПО извршава надлежност за сва кривична дјела у оквиру његове надлежности почињена након тог датума. Истражне радње и радње кривичног прогона на које је овлаштен наведеном регулативом, ЕРПО предузима на датум који, на приједлог главног европског тужиоца, одређује Комисија и који не може бити ранији од три године након датума ступања на снагу Уредбе (20. новембар 2020. године).

У Мишљењу од 22. јуна 2023. године, у предмету *G. K. and Others (Parquet européen)*, у којем је од Суда правде Европске уније први пут затражено да тумачи Уредбу којом је основан ЕРПО, општи правобранилац Тапета оцијенила је да је оснивање ЕРПО “права новост и важно постигнуће у процесу европске интеграције” и “да је ријеч о јединственом и, упркос његовој децентрализованој структури, недјељивом тијелу Европске уније које има овлаштења истраге и прогона казних дјела која утичу на финансијске интересе Уније”.¹⁶

14 Council Regulation (EU) 2017/1939 of 12 October 2017 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('the EPPO'), OJ L 283, 31.10.2017, 1–71.

15 Аустрија, Белгија, Бугарска, Хрватска, Кипар, Чешка, Њемачка, Естонија, Финска, Француска, Грчка, Италија, Летонија, Литванија, Луксембург, Португал, Румунија, Словачка, Словенија и Шпанија.

16 AG Opinion of 22 June 2023, *G. K. and Others (Parquet européen)*, C-281/22, ECLI:EU:C:2023:510, p. 17.

7. Закључак

Институт унапријеђене сарадње је своју уговорну основу добио у Амстердаму, док је флексибилнијим и оперативнијим учињен тек у Лисабону. Његова основна сврха је била да се превазиђу блокаде у правностваралачком процесу, као и да се продуби интеграција у корпусу питања за државе чланице које су то жељеле. Кроз анализу и број правних аката који су у оквиру института усвојени, можемо рећи да је он само дјелимично оправдао своју уговорно одређену улогу. Посматрајући из перспективе правног поретка Уније у цјелини, партикуларност примјене института, која за крајњи исход има различита рјешења у државама чланицама по појединим питањима од нарочитог значаја за правна и физичка лица на простору Уније, захтијева нарочиту пажњу. Јер, колико год могућности институт унапријеђене сарадње пружа државама чланицама у смислу реализације или продубљења њихове међусобне сарадње у појединим питањима, његова примјена, уколико не представља само фазу на путу утврђивања генералних, заједничких правила за све државе чланице, може представљати противрјечје и озбиљан изазов по неке од базичних правних начела на којима почива Европска унија а која је Суд правде Европске уније континуирано јачао и проширивао. Ту, прије свега, мислимо на начело јединствености њеног правног поретка, начело забране дискриминације на основу држављанства и начело правне сигурности.

Литература и извори

Böttner, R. (2021). Judicial Review in Enhanced Cooperation. U: The Constitutional Framework for Enhanced Cooperation in EU Law, *Nijhoff Studies in European Union Law*, 257–278. Leiden | Boston: Brill Nijhoff. doi.org/10.1163/9789004459151

Craig, P. (2010). *The Lisbon Treaty: Law, Politics and Treaty Reform*. Oxford University Press.

Groenendijk, N. (2011). *Enhanced Cooperation Under the Lisbon Treaty*, Paper presented at the research meeting on European & International Affairs, Aalborg University. Retrieved 28 January 2023, from https://www.researchgate.net/profile/Nico-Groenendijk/publication/299337552_Enhanced_cooperation_under_the_Lisbon_Treaty/links/56f1101a08ae0dcdafd6dded/Enhanced-cooperation-under-the-Lisbon-Treaty.pdf

Herrnfeld, H.-H. (2019). *Hibridna struktura i pravni okvir ureda europskog javnog tužitelja (EPPO) problemi...* Hrvatski Ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 27, broj 1/2020, 123–131, Zagreb. Preuzeto 17. 2. 2022. sa: <https://hrcak.srce.hr/file/355827>.

Kreilinger, V. & Pariser, P. (2015). *A Proposal to use Enhanced Cooperation in the Refugee Crisis*, Jacques Delors Institut – Berlin.

Lamping, M. (2013). *Enhanced Cooperation in the Area of Unitary Patent Protection - Testing the Boundaries of the Rule of Law*, 20 Maastricht J. Eur. Comp. L., Max Planck Institute for Innovation & Competition Research Paper 589.

Malíř J. (2019). *Enhanced Cooperation in the EU: Its Evolution and Position of the Czech Republic*, *Studia Europejskie – Studies in European Affairs*, 1/2019, 89–112, DOI: 10.33067/SE.1.2019.05.

Peers, S. (2017). *Enhanced cooperation: the Cinderella of differentiated integration*. In Bruno De Witte, Andrea Ott and Ellen Vos – *Between Flexibility and Disintegration: The Trajectory of Differentiation in EU Law*, Edward Elgar Publishing Limited, 76–91.

Piris, J. C. (2010). *The Lisbon Treaty: a legal and political analysis*, First Ed. 1-426, University Press Cambridge.

Schmidt, V. (2022). *The Future of Differentiated Integration*. EUIDEA Op-Ed (9) 2. Retrieved 3 February 2023, from <https://euidea.eu/wp-content/uploads/2021/01/Euidea-oped-09.pdf>.

Smit, E. (2015). *Enhanced Cooperation as a form of differentiated integration in the European Union: a case study of the Rome III and Unitary Patent Regulation*. Master Thesis European Governance, University of Utrecht. Retrieved 1 Februari 2023, from https://is.muni.cz/th/420457/fss_m/Emma_Smit_thesis.pdf.

Stahl, A. (2021). *Public Opinion on an Ever More Differentiated EU - EUIDEA – EU Integration and Differentiation form Effectiveness and Accountability*, Policy Papers No. 15. Retrieved 28 January 2023, from https://euidea.eu/wp-content/uploads/2021/09/euidea_pp_15.pdf.

Teran, A. & Vinti, B. (2022). *Preparing for Europe's Unified Patent Court*, Proskauer. Retrieved 15 February 2023, from <https://www.proskauerinlifesciences.com/2022/02/preparing-for-europes-unified-patent-court/>

Tilmann, W. & Plassmann, C. (2018). *Unified Patent Protection in Europe*, Oxford University Press

Van Calster, G. (2016). *European Private International Law* (2nd ed). Hart Publishing, 208.

Vella, Joachim, E., J. & Yevgenyeva, A. (2013). *The financial transaction tax proposal under the enhanced cooperation procedure: legal and practical considerations*, *British Tax Review* (2), 111–260.

Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union [2010] OJ C 83/01.

Council Regulation (EC) No 2201/2003 of 27 November 2003 concerning jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in matrimonial matters and the matters of parental responsibility, repealing Regulation (EC) No 1347/2000, OJ L 338, 23. 12. 2003, 1–29.

Council Regulation (EU) No 1259/2010 of 20 December 2010 implementing enhanced cooperation in the area of the law applicable to divorce and legal separation, OJ L 343, 29. 12. 2010, 10–16.

Council Regulation (EU) No 1260/2012 of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection with regard to the applicable translation arrangements, OJ L 361, 31. 12. 2012, 89–92.

Council Regulation (EU) 2016/1103 of 24 June 2016 implementing enhanced cooperation in the area of jurisdiction, applicable law and the recognition and enforcement of decisions in matters of matrimonial property regimes, OJ L 183, 8. 7. 2016, 1–29.

Council Regulation (EU) 2016/1104 of 24 June 2016 implementing enhanced cooperation in the area of jurisdiction, applicable law and the recognition and enforcement of decisions in matters of the property consequences of registered partnerships, OJ L 183, 8. 7. 2016, 30–56.

Council Regulation (EU) 2017/1939 of 12 October 2017 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('the EPPO'), OJ L 283, 31. 10. 2017, 1–71.

Regulation (EU) No 650/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession, OJ L 201, 27. 7. 2012, 107–134.

Regulation (EU) No 1257/2012 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection, OJ L 361 of 31. December 2012.

Court of Justice of the European Union. Case C-209/13 *United Kingdom v Council*. ECLI:EU:C:2014:283.

AG Opinion of 22 June 2023, *G. K. and Others (Parquet européen)*, C-281/22, ECLI:EU:C:2023:510, p. 17.

*Boris Tučić, PhD,
Assistant Professor,
Faculty of Security Studies, University of Banja Luka,
Republika Srpska*

*Radmila Dragišić, LL.M.,
PhD Student,
Faculty of Law, University of Banja Luka,
Republika Srpska*

THE INSTITUTE OF ENHANCED COOPERATION IN EUROPEAN UNION LAW: EXPECTATIONS AND ACHIEVED RESULTS

Summary

The Institute of Enhanced Cooperation (EnC) was introduced by the Treaty of Amsterdam (1997) but it was made more flexible and operational by the Treaty of Lisbon (2007). Its main objective was to overcome the blockages in the law-making process, as well as to strengthen the cooperation among EU member states and deepen the integration process in specific areas. In this paper, the authors examine the institute of enhanced cooperation as a form of flexible and differentiated integration. The authors first present a brief historical overview of the legal regulation of this institute in the provisions of the founding treaties of the EU. Then, they provide an overview of the sources of law adopted within the framework of enhanced cooperation in certain areas of Private International Law, and particularly for the purpose of establishing the European Public Prosecutor's Office. Based on the analysis of a number of legal acts adopted within this institute, the authors draw a conclusion that the institute of enhanced cooperation has only partially justified its contractually defined role. Viewed from the perspective of the legal order of the European Union as a whole, this institute requires special attention due to the particularities of its application, which ultimately entails different solutions in the EU member states on certain issues of particular importance for legal and natural persons in the Union. There is no doubt that this institute provides many opportunities to the EU member states in terms of realizing or deepening their cooperation in certain issues, particularly if it is perceived as a stage on the way to establishing general, common rules for all member states. However, its application may challenge the unity and the integral structure of the EU legal order. It may also be inconsistent with some of the basic EU legal principles which have been continuously strengthened and expanded by the Court of Justice of the EU. Above all, it refers to the principle of unity of the legal order, the principle of prohibition of discrimination on the basis of citizenship, and the principle of legal certainty.

Keywords: *European Union, enhanced cooperation, differentiated integration, legal order, International Private Law, European Public Prosecutor's Office.*